

شوک درمانی

تهیه کننده: سعید رضا خوش اندام

زیر نظر واحد آموزش سلامت

مرکز آموزشی درمانی ابن سینا

آدرس: شیراز - چهار راه حافظیه - خیابان حافظ - جنب بوستان

سیزده آبان - بیمارستان ابن سینا

تلفن گویا: 4-07132289601

سایت: <http://ebnesina.sums.ac.ir/>

تعریف:

الکترو شوک درمانی عبور دادن یک جریان الکتریکی محرک از مغز بیمار به مدت یک دهم تا یک ثانیه برای تولید یک تشنج بزرگ می باشد.

تا کنون مکانیسم ECT بدرستی شناخته نشده است. اما مطالعات نشان می دهند که شوک درمانی تغییرات شیمیایی و فیزیولوژیک در سلولهای مغز بیمار شبیه تغییراتی که به دنبال مصرف داروهای ضد افسردگی ایجاد می شود را باعث می شود. شوک درمانی یکی از روش های درمانی مهم و موثر در بیماریهای اعصاب و روان است که در سراسر دنیا استفاده می شود. این درمان اغلب در عدم توفیق سایر روش های درمانی به کار می رود. سرعت اثر، مزیت عمده این روش درمانی است.

موارد استفاده ECT:

شایع ترین مورد استفاده شوک درمانی در اختلال افسردگی شدید است. با این حال از این درمان در معالجه موارد زیر استفاده می گردد:
- در بیماری که به دارو پاسخ مناسبی نداده اند.
- افرادی که میل به خودکشی یا دیگر کشی شدید دارند.

- در خانم های حامله که مصرف داروهای ضد افسردگی برای شان خطرات جانبی به همراه دارد و یا بیمارانی که دارای علائم اسکیزوفرنی حاد هستند.

موارد ممنوعه:

استفاده از شوک درمانی موارد ممنوعه مطلق ندارد. فقط در مواقعی که در آن بیمار با انجام این درمان در معرض خطر بالاتر قرار می گیرد نباید از این درمان استفاده نمود. مثلا در بیمارانی که تومورهای سلسله اعصاب مرکزی دارند و یا بیمارانی که تازه سکته قلبی را پشت سر گذاشته اند این درمان باید با احتیاط به کار برده شود.

فرآیند انجام ECT:

در ارزیابی قبل از درمان، آزمایشات کامل خون، بررسی الکترولیت ها، تستهای تیروئیدی، تست حاملگی در زنان سن باروری، نوار قلب و عکس قفسه سینه به طور معمول و سایر اقدامات از قبیل نوار مغز در صورت لزوم انجام می شود. وضعیت شناختی پایه بویژه حافظه مورد بررسی قرار می گیرد و مشاوره های طبی مانند مشاوره اعصاب، داخلی قلب و بیهوشی بصورت معمول و سایر مشاوره ها بنا به صلاحدید انجام می شود. فرایند انجام شوک بدین گونه است که در ابتدا یک بیهوشی بسیار مختصر به بیمار داده می شود و در زمان بسیار کوتاه به پایان می رسد. بیمار متوجه هیچ درد یا

جراحی نمی شود و 10 دقیقه بعد بلافاصله به هوش می آید و می تواند از غذای ساده و نرم مثل فرنی استفاده کند.

دفعات انجام ECT:

در دوره حاد درمان، معمولا دو تا سه بار در هفته انجام می شود. میانگین تعداد جلسات لازم، 6-12 جلسه است. معمولا پس از تکمیل دوره درمان، برای جلوگیری از عود، بیمار تحت درمان نگهدارنده دارویی قرار می گیرد. اما گزارش شده درمان نگهدارنده شوک درمانی که معمولا ماهی یکبار و در مواردی هر دو هفته یا حتی هفتگی انجام می شود، درمان موثری برای پیشگیری از عود می باشد.

عوارض شوک درمانی:

عوارض فوری شایع شوک درمانی، سردرد، تهوع و سردرگمی است. سردرد پس از شوک کوتاه مدت است و با مسکن های معمولی بهبود می یابد. تهوع که ممکنست ناشی از داروی بیهوشی هم باشد گذرا بوده و در صورت نیاز با دارو کنترل می شود. سردرگمی در دوره ای که بیمار در حال خروج از بیهوشی است، رخ می دهد و معمولا با هوشیار شدن بیمار برطرف می شود.

مهم ترین عارضه دراز مدت، نواقص حافظه است که یکی از دلایل عمده نگرانی بیماران و خانواده ها را تشکیل می دهد. با ارتقاء روش اجرای سالهای اخیر، میزان و شدت آن بسیار کاهش یافته است به علاوه، این نواقص تقریبا همیشه، گذرا و قابل برگشت هستند. به طور کلی تقریبا در همه بیماران در دراز مدت اختلال حافظه بهبود می یابد.

اقدامات لازم قبل از انجام شوک:

- 1) از 6 ساعت قبل نباید چیزی بخورد.
- 2) اگر دندان مصنوعی و یا اشیای خارجی مثل سمعک، عینک و زیور آلات دارد درآورده شود و اگر در نمی آیند روی آنها را با چسب کاغذی بپوشانند. چون امکان دارد در حین انجام شوک بی اختیاری ادرار یا مدفوع داشته باشند حتما "قبل از آن بیمار به دستشویی بروند.
- 3) خانم ها از لاک و یا مواد آرایشی استفاده ننمایند تا در حین انجام شوک متخصص بیهوشی از رنگ طبیعی ناخن و پوست مطمئن شود.

4) سر بیمار تمیز باشد و روز قبل حتما " به حمام بروند.

مراقبت های پس از گرفتن شوک:

- 1) بیمار تا چند ساعت پس از شوک باید در تخت استراحت کند و اگر بیمار به خانه میرود تا چند ساعت از انجام کارهایی که نیاز به هوشیاری دارد بپرهیزد.
- 2) از مایعات فراوان استفاده کنند.
- 3) در صورت داشتن سردرد با نظر پزشک و پرستار از مسکن استفاده کند.

منابع:

- بهداشت روان 2. کوشان، محسن؛ واقعی، سعید. (1390).
- چکیده روان پزشکی بالینی. پور افکاری، نصرت الله. (1386).

شناسنامه پمفلت آموزشی	
موضوع	شوگ درمانی
تهیه کننده	سعید رضا خوش اندام
سمت	مسئول بخش ECT
تأیید کننده	کمیته آموزش به بیمار
تاریخ تهیه	خرداد 1401